

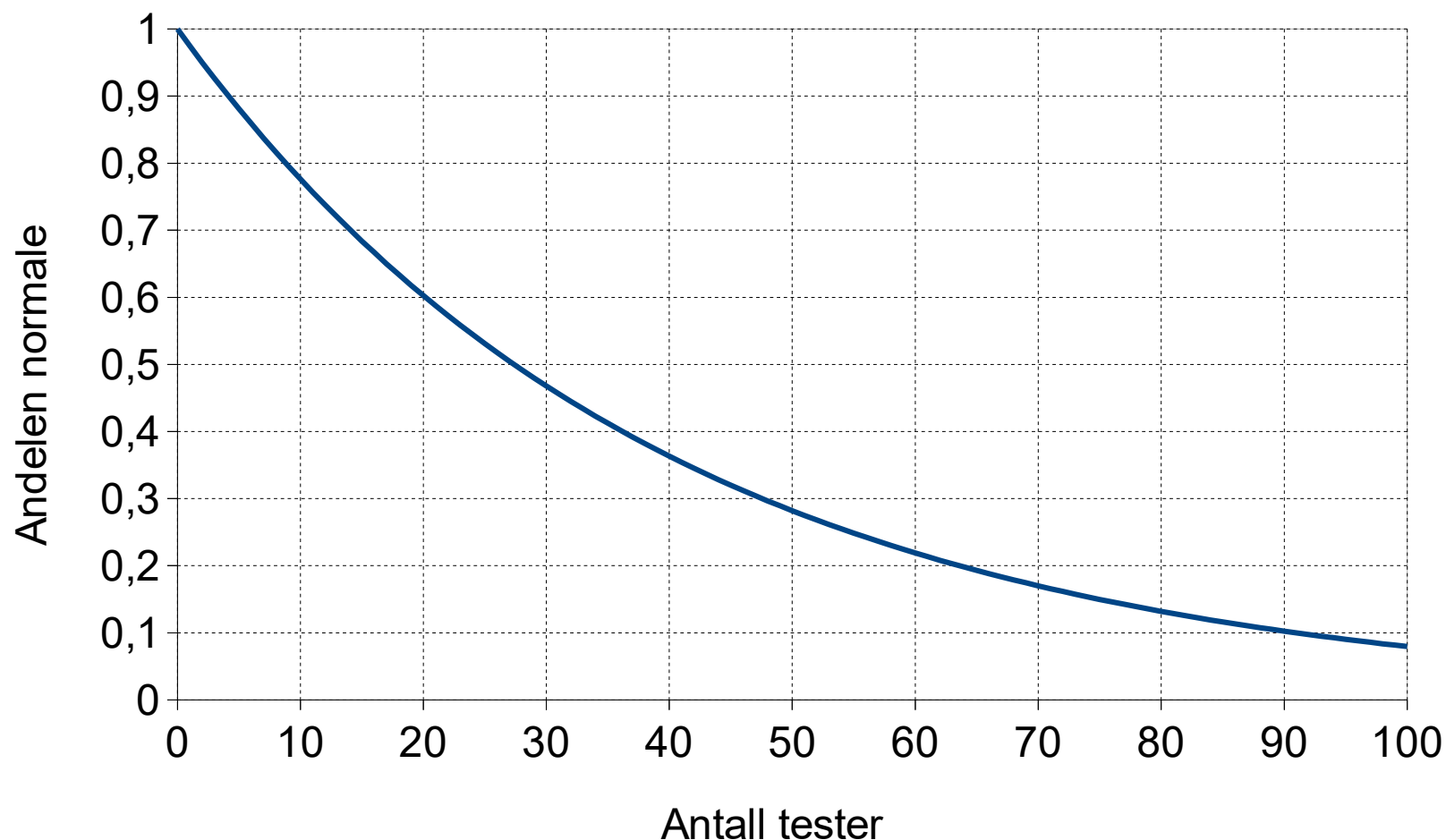
Tester som hjelpemiddel, belastning eller ritual?

Jens Petter Gitlesen

Tester er et hjelpemiddel

- Hjelpemidler er ofte ikke normative i seg selv, men bruken og forståelsen av testene gjør dem normative
- Det kan sies mye om nyttig bruk av tester. Mange har sterke interesser i å fremsnakke testenenes fortreffelighet, bla. produsenter og profesjoner. Jeg vil prate litt om den andre siden
- Jeg er ingen motstander av tester, men bruk dem med måte og vær kritisk til både til testen og testresultatet.

Andelen normale i et samfunn

Unormalitet er nedre venstre hale, regnet som 2 sdv. fra forventningen. Testene er uavhengige.

Sjeldne sykdommer

Ole Didrik Lærum

Terapeutiske Fremskritt 17: 46–50, 1971

The Journal of Irreproducible Results 19: 61–63, 1972
(«Under tittelen Rare diseases»).

Guinness Book of Records, 24.-edition, p. 20, London
1977

Sjeldne sykdommer ser man vanligvis ikke ofte (3). Når en av dem dukker opp, er det derfor naturlig å skrive om det, fortrinnsvis i form av en kasuistikk.

Konklusjon: Sjeldenheter er ikke lenger noen sjeldenheter.
Hva er de da?

Psykiatriske diagnoser

- Atferdsbeskrivelser med ukjent nevrologisk opphav
 - Schizofreni er velkjent, men schizokokken er aldri funnet. Ingen vet hvordan en kan ta knekken på schizokokken
 - Gir diagnostikk av psykiske lidelser ny informasjon eller gir den navn på allerede kjent informasjon?
- I praksisfeltet etableres ofte en kausalitet
 - Er elvens skriveferdigheter svake på grunn av dysleksi eller har eleven dysleksidiagnosen på grunn av svake leseferdigheter?

Diagnose som unnskyldning

- Han kan ikke lese fordi han har dysleksi
- Han er urolig fordi han har ADHD
- Han mangler empati fordi han har autisme

Funksjonsnedsettelse som begrunnelse for diskriminering

- Han ble fratatt retten til skolegang fordi han ikke var opplæringsdyktig
- Han ble tvangsmedisinert fordi han var psykotisk
- Hun ble fratatt sine barn fordi hun har en utviklingshemming
- Han kom ikke inn på toget fordi han var bevegelseshemmet
- Han ble fratatt sin samtykkekompetanse fordi han hadde en utviklingshemming

Diagnoser og moralisme

- Våre første sykehus, almissehusene, hadde mange pasienter med kvinnesykdommen «lettsindighet»
- ICD-10 har diagnosen F65 "Forstyrrelser i seksuelle objektvalg"
- Norsk psykiatrisk forening vedtok i år 2000 at homofili ikke skulle behandles

A Nation of Nuts

WSJ 10/22/97

By JIM WINDOLF

The experts won't be satisfied until every last person is suffering from some kind of disease or disorder or syndrome. If you add together all the numbers compiled by all the institutes, the councils, the foundations, the Ph.D.'s and authors, you come up with one sorry statistical portrait of a nation.

According to The New York Times, as many as 9.5 million adult Americans suffer from attention deficit disorder. According to the National Institute of Mental Health, "more than 10 million Americans" suffer from seasonal affective disorder, the syndrome that supposedly makes people depressed in fall and winter. According to the Chronic Fatigue Immunity Disorder Syndrome Association of America, up to 500,000 adults in the U.S. suffer from chronic fatigue syndrome.

That's around 20 million sufferers so far.

According to the National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism, there are 14 million American alcoholics. According to the U.S. Na-

creased allergic reaction to chemicals."

Let's consider the 2.5 million with "multiple chemical sensitivity" to be a subset of the 37 million with "increased allergic reaction to chemicals," and that puts us at 84 million miserable Americans, and counting.

But wait. There's more.

According to the Social Phobia/Social Anxiety Association, 15 million Americans suffer from social anxiety, meaning, for example, that they're afraid to count their change in front of a cashier for

fear of being watched. According to the National Institute of Mental Health, over 15 million adult Americans are depressed. According to that same august govern-

mental body, three million Americans have panic disorder, meaning they experience heart palpitations, etc., for no apparent reason.

We're up to 117 million.

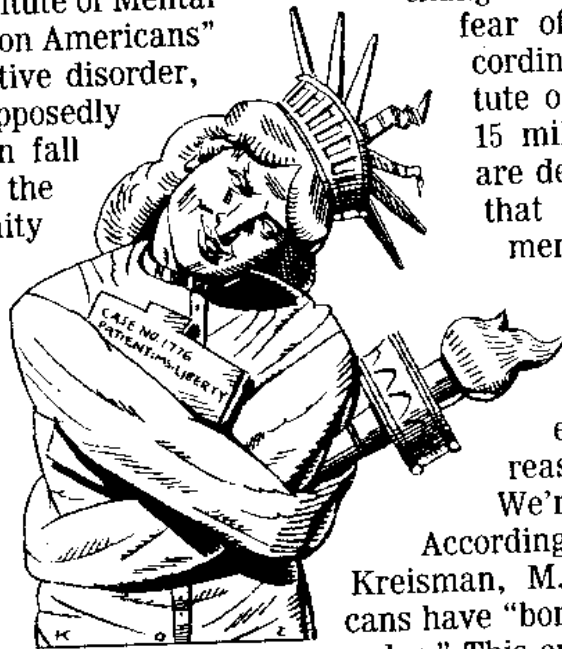
According to author Jerold J. Kreisman, M.D., 10 million Americans have "borderline personality disorder." This one allows you to have a shaky sense of identity, a tendency to split the world into heroes and villains and

That puts the total number of sufferers at 152 million.

According to the U.S. Census Bureau, there were an estimated 267.8 million people in the country as of August 1997. Of these, about 198 million are over 18 years old. The numbers related to the above-mentioned diseases, syndromes and disorders apply mainly to adults. So if you believe the statistics, 77% of America's adult population is a mess. And we haven't even thrown in alien abductees, road ragers or Internet addicts.

But give the experts a little time. With another new quantifiable disorder or two, everybody in the country will be officially nuts.

Mr. Windolf is executive editor of The New York Observer, where this first appeared.

MARTIN KOZLOWSKI

152 million.

According to the U.S. Census Bureau, there were an estimated 267.8 million people in the country as of August 1997. Of these, about 198 million are over 18 years old. The numbers related to the above-mentioned diseases, syndromes and disorders apply mainly to adults. So if you believe the statistics, 77% of America's adult population is a mess. And we haven't even thrown in alien abductees, road ragers or Internet addicts.

But give the experts a little time. With another new quantifiable disorder or two, everybody in the country will be officially nuts.

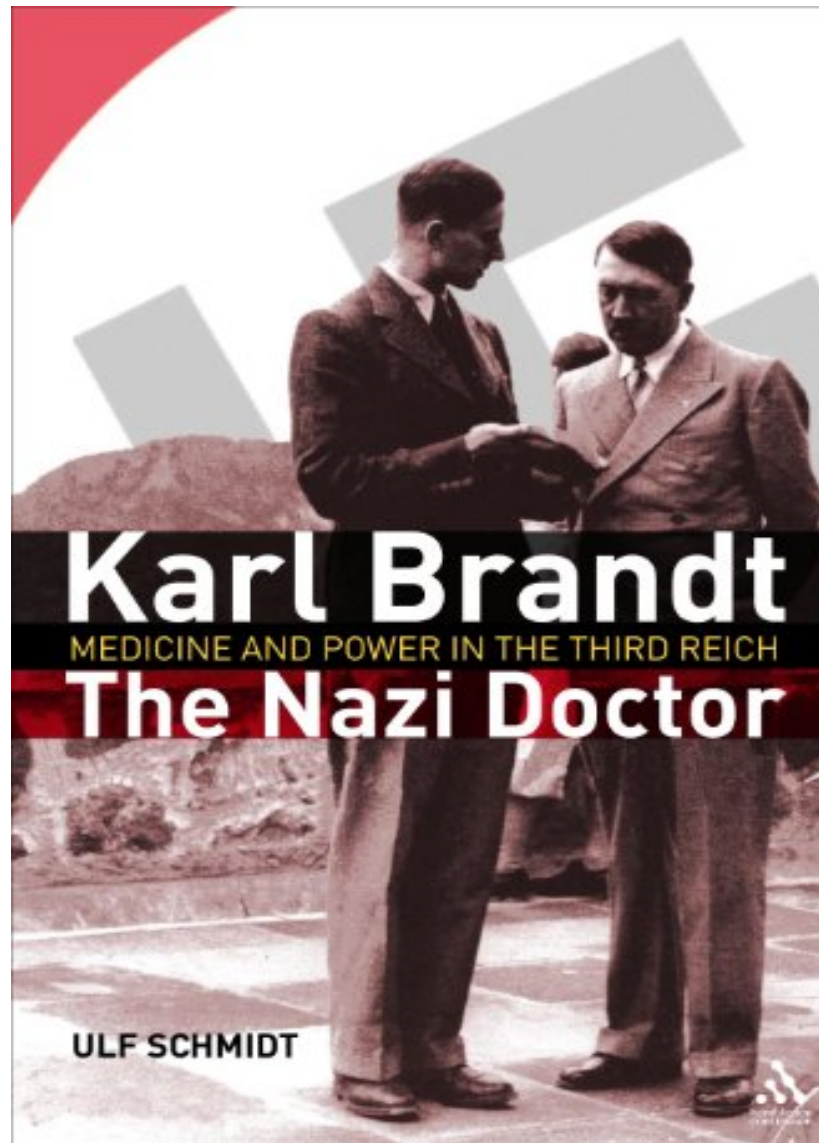
Trengs det tester for å avdekke lærevansker?

- Nei, det registrerer lærerne
- Tester kan kanskje gi et mer nyansert syn på hva lærevanskene består i?
- Testresultater har stor overbevisningsverdi og kan være sterke argumenter for tiltak

Problemer gir et marked for løsninger

- Om det er midler mot rynker, midler som sikrer den evige ungdom, medisiner mot uro, medisiner mot uvanlig oppførsel eller pedagogiske tester, så vil aksepten av problemet være en nødvendig forutsetning for å få solgt løsningen.
- Kostnaden vil i stor grad bestå av det å etablere utenforskapet.

Karl Brandt, Peter Singer, Aksel Braanen Sterri

Kan vi vurdere oss frem til hvem som har leveverdige liv?

- Blir vurderingen bedre om den gjøres med formelle tester med kjent forventning og standard avvik?

Klarhet i uklarheten eller uklarhet i klarheten

Marilyn Wedge: Why French Kids Don't Have ADHD

- USA: Minst 9 prosent av elevene medisineres mot ADHD
- Frankrike: Færre enn 0,5 prosent av elevene medisineres mot ADHD
- Både USA og Frankrike legger evidensbasert forskning til grunn for sine tiltak
- Forskningsresultatene mht. ADHD synes å sprike omtrent som forskningen på andre effekter av psykotrop medikasjon. En kan finne solid empirisk støtte for motstridende syn.

Utviklingshemming

- Tilsynelatende enkel diagnose som er langt i fra triviell å stille
- Mange ønsker ikke diagnosen
- Diagnosen medfører lite positivt for personen.
 - Diagnosen kan gi kommunen økt rammetilskudd
 - Diagnosen kan svekke personens rettsikkerhet (tvangstiltak etter helse- og omsorgslovgivningen, sterilisering, utviklingshemming er blitt brukt som begrunnelse for omsorgsovertakelse)
- Diagnosen kan gjøre det lettere å få hjelp, selv om den ikke utløser rettigheter for individet

Regningen kan ikke lyve ...

KJEMPER FOR Å FÅ SLETTET DIAGNOSEN:

Meretes «utviklingshemmede» datter fikk fem i norsk muntlig

Barne- og ungdomspsykiatrien i Stavanger nekter å slette diagnosen som ble satt på Merete Henriksens datter.

Usikkerheten med testene underkommuniseres

Tabell: Andeler av befolkningen fordelt etter deres IQ og resultatet av en perfekt IQ-test uten annen usikkerhet enn standard error of measurement på 2,6.

Tallene er beregnet på grunnlag av simulering av 63.000 uavhengige tester

		Tester som viser		
		IQ<70	IQ≥70	Totalt
Personer som har	IQ<70	0,0172	0,0027	0,0199
	IQ≥70	0,0044	0,9757	0,9801
	Totalt	0,0216	0,9784	1

Usikkerheten med testene underkommuniseres

- Blant de tilfellene testen viser en IQ under 70 (andelen 0,0216), så vil dette være feil i omtrent 20 prosent av tilfellene
- Blant personer som har en IQ på 70 eller høyere (andelen 0,9801), vil testen i omtrent 0,44 prosent av tilfellene vise at personen har en IQ under 70. Anvendt på hele den norske befolkningen, ville ca. 23.000 feilaktig bli gitt en IQ-skåre under 70

Usikkerheten med testene underkommuniseres

- På gruppenivå er det rapportert om en forskjell på ca. 12 IQ-poeng mellom WAIS-III og WISC-IV på nedre hale.
 - Den største forskjellen i et forsøk med 17 ungdommer som tok begge testene, var 20 IQ-poeng (Whitaker, Simon and Gordon, Shirley (2008) A comparison of the WISC-IV and WAIS-III in the low IQ range.)

Usikkerheten med testene underkommuniseres

- Suzanne Fitzgerald, Nicola S. Gray and Robert J. Snowden (2006): A Comparison of WAIS-R and WAIS-III in the Lower IQ Range: Implications for Learning Disability Diagnosis
 - «Conclusion: The shift from WAIS-R to WAIS-III means that 66% more people meet criterion A for the diagnosis of learning disability...»

WISC-V

Standardisert på stratifiserte utvalg av totalt 2200 barn i alderen fra og med 6 år til 17 år. Gitt tilfeldige utvalg innen hvert stratum, så kan en forvente at

- 42,6 barn med IQ på 69 eller lavere inngår i standardiseringsutvalget. I forventning vil 41,6 av disse barna ha en lett utviklingshemming.

Konstruksjonen kan benytte indirekte slutninger via mental alder ($IQ = 100 \times MA/FA$), men uansett er personer på IQ-fordelingens nedre hale svakt representert.

WISC-V må fortolkes med forsiktighet når en kommer på fordelingens haler, spesielt venstre hale

Avsluttende merknader

- Tall er ikke per se sannere enn bokstaver og ord
- Mye testbruk bærer preg av rituelle symbolhandlinger
- Tester kan bidra til diskriminering og utenforskap
- Skal testen bidra positivt, er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig, betingelse at noe blir bedre etter testen enn før
- Kanskje brukes tester for lite for å finne sterke sider ved personen?